UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Decimaoctaua c[aus]a h[abet] ij. q[uesti]ones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

cleſie ad quam ſe tranſtulit. Sed dic ꝙ adhuc non per= uenerat res ad eccleſiam illam. Uel dic ꝙ de virgis fecit illud argentum quod dedit.

a ¶ Si abbas. ſophiſtice et male reſpondet: q: ꝗꝫ cito abbas habet aliquid, tam cito fit eccleſie.

reddidiſſet: non tamen propter hoc exemplum mona= cho eunti in apoſtaſiam ſunt reddenda: ſed potius eſt compellendus vt in religione perſeueret. Ueruntamen ſicut tenemur inimicis et perſecutoribus neceſſaria mi= niſtrare, ſic propter ſcandalum vitandum et mortem

Etiā querit hic hu. qualiter abbas poſſit hre ta= lia: cum oia que ad eum ptinēt, mōaſte riij ſint. ſiſe in= uenit liiij.di. et anti= quis ſꝫ hug.

Filiꝰ ꝑ pte pōt donatiō nē prīs reuo= care.

Q Uicunqꝫ. ¶ Caſꝰ Qui dam clerici cum pa tres iniuſte filios exheredabant, to= tam hereditatē ſi= bi relictam recipie= bant, et filijs repe= tentibus nihil reſti tuebant: quos Au guſt. redarguit in ſermone ſuo: ⁊ do= cet hoc non eſſe fa= ciendum, exemplo huius aurelij car= thagineñ. epi, qui reddidit heredita= tē iam ſusceptā fi= lijs poſtea natis.

b ¶ Nō reddere. ſimile. xiiij.qōe.vj. comperimus. Sed nonne filius natus iure communi po= teſt reuocare legiti mam portionē ſuā ſi pater omnia bo= na ſua donauit: vt C.de inoffi.dona.ſi totas: nam ſi aliqs liberto ſuo dedit bona ſua, cum cre= deret ſe non habi= turum filios: nun= quid filius poſtea natꝰ non ſolū par= tem: ſed etiā totuꝫ reuocabit: vt.C.de reuo.dona. ſi nun= ꝗꝫ? Reſpon. veruꝫ eſt: ⁊ quod hic dici= tur, intelligendum eſt ꝙ eccleſia nō co gitur totum redde re, ſed tantum legi timam portionem. vel canon corrigit legem.

c ¶ Iure fori. qua ſi dicat ad hoc non cogebatur iure a= ctionis, ſed quadā naturali equitate tenebatur ad hoc ij. queſtio.iij. hinc colligitur.

abbas[a] vel epiſcopus aliqua habuerit ꝗ in eccleſiaſticis fa= cultatibus nondum ſunt annu merata, exemplo beati Joan= nis det illa recedenti, oblata ve ro eccleſie retineat.

S equitur ergo aliud exēplū quo eadē que oblata ſunt, lau= dabiliter reddenda monſtren= tur. Ait em̄ Auguſt. in ſermo= ne de vita clericorum.

¶ Non dꝫ eccleſia ſuſcipere ꝗ filio exheredato ſibi offerunt.

Q Uicunqꝫ vult exhereda to filio heredem facere eccleſiā, querat alterū qui ſuſci piat: non Auguſtinum, immo deo ꝓpitio neminem inueniat. ꝗꝫ laudabile factū ſancti Au= relij Carthagineñ. epi. Quidā enim cum filios non haberet nec ſperaret, res ſuas oēs (re= tento ſibi vſufructu) donauit eccl'ie: nati ſunt ei filij nec opi= nanti: reddidit epiſcopus ea ꝗ donauerat: in poteſtate habe= bat epiſcopꝰ nō reddere[b], ſed iure fori[c], non iure poli[d].

E cce ꝙ aliquando oblata iu= re et laudabiliter redduntur. verūtamen non hoc exemplo recedenti ſua reddenda mon= ſtrantur. aliud eſt enim in ꝓfeſ ſione ſue vite perſiſtere, aliud a propoſito ſui ordinis diſce= dere. Si ſanctus Aurelius de= genti in laicali habitu oblata reddidit, quia poſt oblationē filios accepit: non ideo in apo= ſtaſiam euntibus ſua redden= da ſunt: quibꝰ vtiliꝰ[e] neceſſa= ria ſubtraherent, vt coacti re= dirēt ad ordinē a quo receſſe= rāt. Sed ſicut inimicis ⁊ perſe cutoribus iubemur neceſſaria ſubminiſtrare: ſicut ab apoſto= lo monemur tempꝰ redimere vt expeditius orationi vace= mus: ſic ne eccleſia ſcandalum patiatur, ne diſcedens in dete= riora precipitet, ne in perniciē monachoꝝ, aut incendiū mo= naſterij occaſione ſuorū exar= deſcat: laudabiliꝰ ſibi ſua non dico reddunt: ſed auferri ſinū= tur, ꝗꝫ ab illo iſta inferant.

¶ Cauſa.xviij.

Q Uidaꝫ abbas cōſecratus in epiſcopū, pri= us monaſte= rio multa cō= tulit: poſtea in epiſcopa= tu plura acquiſiuit: cui dū fra= tres ſucceſſorē quererent, epi= ſcopꝰ loci ſemet electioni vole= bat inſerere, vt per ipſum ab= bas in monaſterio ordinaret, fratres renitunt. Q uerit pri= mo an monaſteriū poſſit pete= re que ab epō acqſita ſunt: an epālis eccleſia poſſit ſibi vēdi= care ꝗ monaſterio fuerant tra dita? S cdo an per epiſcopū abbas ſit eligēdus et ordinan= dus: an tantūmodo a proprijs fratribus ſit inſtituendus?

¶ Queſtio.j.

P Rima que= ſtio[f] termina tur in cōcilio habito apud alteū, in quo ſic ſtatutū le= gitur.

monachorum ⁊ in= cendium monaſte= rij recedenti de mo naſterio ſua lau= dabiliter ſinantur auferri etſi nō red dantur.

e ¶ Utilius. vt.ſ. j.cor. v.q.v.non omnis. vij.a.

Q Uidam ab= bas. ¶ Ca= ſus Supra in.xvj. cauſa dictum eſt ꝙ eccleſie et res eccle ſiarū ſunt in pote= ſtate epi. ⁊ in proxi ma cauſa ſuperio= ri.q.iiij.in illo.ca.in venditionibus, di= ctum eſt ꝙ abba= tes non poſſunt ſi= ne licentia epiſcopi res eccleſie aliena= re: ſꝫ ne ꝓpter hoc viderent monaſte= ria ſubiecta ex toto epiſcopis ſicut alie eccleſie ſeculares, ideo magiſter an= nectit hanc. xviij. cauſā, vt oſtendat in quibus monaſte ria a iuriſdictione epiſcoporum ſunt exempta: quod vt cōpetentius oſten= dat ꝓponit thema duas inde eliciens queſtiones.

P Rima ꝗſtio. ¶ Caſus. hic intitulat.j.qō. qua queritur an mona ſterium poſſit pe= tere que epiſcopus poſt conſecrationē ſuam acquiſiuit: et an epiſcopalis ec= cleſia poſſit vendi= care ſibi que ipſe e= piſcopus prius do= nauerat monaſte= rio? ⁊ i vtraqꝫ que= ſtione certuꝫ eſt ꝙ non vt infra proba tur ca.vno.

d ¶ Non iure poli. i. quadam naturali equitate.

¶ Sce. ¶ Caſus. Concludit Grat. ex ſupradictis.c.ꝙ monacho recedenti ſua reddenda ſunt: ſed poſtea di= cit hanc nō eſſe veram ſolutionem: ſed aliam veraꝫ ſub= dit, dicens ꝙ licet aurelius illi ruſtico qui proprijs non renunciauit, nec habitum mutauit, ſua laudabiliter

f ¶ Prima queſtio. Certum eſt vt ꝗꝫdiu eſt abbas vel Abbas monachus in monaſterio, ipſi acquirit: ſed quicquid factus acquirit factus epiſcopus, acquirit epiſcopali eccleſie: eps cui vt.j.e.ca.j. et hoc forte obtinet cum eſt tranſlatus perfe= cte ad eccleſiam epiſcopalem: vt.j.xxj. queſtio.ij. ſi quis acqrit eccleſie, iam tranſlatus. Sed quid ſi tantuꝫ eſt confirmatus,

adhuc tamen non eſt tranſlatus? Uidetur velle litera illa ex eo quod dicitur: abſoluit ⁊c. ꝙ acquirit eccleſie epiſcopali. ſed illa litera poſtꝗ̄ ⁊c. videtur velle ꝙ priori. poteſt dici cum Hugo. ꝙ non prius acquirat ſecunde eccleſie ꝗ̄ ſit adeptus corporalem poſſeſſionē: vt.§.xcij. diſtin. ſi quis epiſcopus. ⁊ extra de ele. cum in cūctis. ſicut nec miles qui tranſit de vno numero ad alium, non prius dicitur eſſe de ſecūdo numero anteꝗ̄ perueniat ad eum vt.ff.de mili. teſta. ex eo tēpore. † Joānes de fan.

† Ad hāc materiam facit ꝙ legi.et no. eẋ ď priui.q dam. et xvj. q.j. ne ꝓ cu iuſlibz.

S Tatutum. ¶ Caſ⁹. Queſitum fuit in concilio apud Alteū q̄d debeat fieri de rebus quas epiſcop⁹ cū adhuc eſſet monach⁹ monaſterio donauit: et quid de hereditate paterna quaz acquiſiuit poſtꝗ̄ factus eſt epiſcopus. Et rñ. ea que donauerat monaſterio relinquantur arbitrio abbatis diſponenda: hereditatem vero paternam quam acq̄ſiuit poſt conſecrationem epiſcopalē, habeat epiſcopalis eccleſia.

¶ Qui de monacho epiſcopus ordinatur: quod ante conſecrationem habuit, monaſterio: quod vero poſt cōſecrationem acquiſiuit, proprie eccleſie derelinquat.

S Tatutū eſt, et rationabil'r ſm ſanctos patres a ſynodo confirmatum eſt: vt monachus quem electio canonica a iugo regule monaſtice profeſſionis abſoluit [a]: et ſacra ordinatio de monacho epiſcopum fecit, velut legitimus[b] heres paternam ſibi hereditatē poſtea iure vendicandi poteſtatem habeat: ſed quicquid acq̄ſierat vel viſus fuerat habere, monaſterio relinquat: et abbatis ſui qui fuerat, ſm regulam ſancti Benedicti arbitrio. Poſtꝗ̄ enim epiſcopus ordinatur, ad altare ad quod ſanctificatur et intitulatur, ſm ſacros canones quod acquirere poterit, reſtituat[c].

¶ Queſtio.ij.

monaſterij: † vt inſti. de acqui. ꝑ arroga. §. mortuo. Jo.

S Ecundam vero. ¶ Hec. q. diuiditur in. xij. partes, in quarum prima continetur quod in ca. ſeq. dicitur. Secunda ibi: Econtra. Tertia ibi: Ecce in toletano. Quarta ibi: Hinc etiam. Quinta ibi: Item ſunt. Sexta ibi: Abbates. Septima ibi: Pro huiuſmodi. Octaua ibi: Non ſolum. Nona ibi: Prohibētur. Decima ibi: Item ſunt. Undecima ibi: Uiſitandi. Duodecima ibi: Pro talibus. Joā. de fan.

† Qđ accidit ꝑ tranſlationē ad eccleſiam ſecularez vel aliā plane.xvj. q.j. nec ꝑ cuiuſlibet eẋ ď ele. conſtitut°. Arch.

S Ecundam vero[d] queſtionez terminat authoritas toletani concilij, dicens.

¶ Abbates ⁊ alia officia per epiſcopos debent inſtitui.

H Oc tantū[e] ſibi in monaſterijs vendicent ſacerdotes q̄ð precipiūt canones. i. monachos ad cōuerſationem ſanctam promouere, abbates aliaqꝫ officia inſtituere[f], atqꝫ extra regulā acta corrigere[g]. Qꝫ ſi aliq̄d in monachos canonibus interdictum preſumpſerint, aut vſurpare q̄cq̄ꝫ de monaſterij rebus tentauerint, nō deerit ab eis ſententia excommunicationis.

E cōtra Gregori⁹ ſcribit Caſtorio Ariminenſi epiſcopo.

¶ Congregatio monaſterij, nō epiſcop⁹ aut aliquis extraneorum abbatem inſtituat.

¶ Caſus. Hic intitulat̄ ſecunda. q. in qua querit̄ an abbas ſit eligendus ⁊ inueſtiendus ꝑ epiſcopum, an per monachos? Et certuz eſt ꝙ ꝑ monachos eſt eligendus vt. ĩ. e. abbatē. per epiſcopum vero inſtituendus: vt. ĩ. e. c. j. excipiuntur monaſteria priuilegiata vbi abbates ꝑ monachos eliguntur et inſtituuntur vt. ĩ. ea. abbas. vel potius per apoſtolicum ſi immediate ſunt ei ſubiecta vel per alium abbatez cui immediate ſubiectum eſt monaſterium, inſtituitur abbas. ij. ps.

a ¶ Abſoluit. ab obedientia quā fecit abbati. Abſoluitur enim ab obedientia ſua, cum ſit factus de filio pater. Item a monachali regula in ieiunijs, vigilijs, et modo cantandi. ſilentio enim non poteſt amodo vacare, cuz debeat habere tubā preconis: vt. xliij. diſt. ſit rector. Item poteſt ſibi facere commatres, quod prius non licuit, exemplo Greg. qui prius monachus factus eſt: poſtea cum eſſet diaconus cardinalis, compater mauricij imperatoris factus eſt. De hac materia plene inuenies. xvj. q. j. c. j. ij. ⁊. iij. ⁊. q. vij. in noua.

b ¶ Legitimus. Jmmo etiam monachus exiſtens legitimus, heres eſt etiam in eo caſu in quo alius non poſſet eſſe heres: vt. xix. q. vl. ſi qua mulier. C. de epi. ⁊ cleri. deo nobis. Sed obijcitur: ſi hereditatem vendicat: ergo poteſt habere proprium cum tamen remaneat monachus: quod eſſe non debet: vt extra de ſta. mo. cuz ad monaſterium. in fi. ſed dic ſibi. i. eccleſie ſue.

Monach⁹ ius ſuccedēdi non dat monaſterio.

c ¶ Reſtituat. Sed qualiter hoc ſtare poteſt? cuz enim aliquis factus eſt monachus: omnia que habebat, dedit monaſterio: vt. xix. queſtio. vlti. nunc autem. ergo et ius ſuccedēdi. qui enim dat omnia bona ſua, dat et ſpem future actionis: vt. C. de dona. l. iij. ergo videtur ꝙ prius ſuccedit monaſterium. Sed dic ꝙ ius ſuccedendi nō cōpetit niſi poſt mortem defuncti. vnde illud ius non dedit monaſterio, ſed tantum ſolaz ſpem. ſed illa ſpes euaneſcere debet ex quo illa perſona deſinit eſſe filius illius

d ¶ Secundā vero. Queſtio ſcđa non eſt dubia: q: tantum monachi eligent: vt. ĩ. e. abbatem. Jo.

H Oc tantum. ¶ Caſus. Quidam epĩ vendicabāt in monaſterio plus ꝗ̄ canones concedebant: et ideo in conci. tole. ſtatutum fuit vt decetero non vendicent in monaſterijs epĩ niſi quod canones ſibi concedūt: ſcꝫ monachos promouere, ⁊ bonum abbatem ⁊ alios prelatos inueſtire: et male facta contra regulam corrigere. ſi vero vltra preſumpſerint, excommunicentur.

e ¶ Hoc tantū. Arg. ꝙ non poteſt epĩs plus ab eccleſijs petere ꝗ̄ q̄ð ex canonib⁹ ſibi deberi ꝓbat: vt. ix. q. iij. conqueſtus. ⁊. x. q. iij. quia cognouimus.

f ¶ Jnſtituere. i. confirmare. Uel dic ꝓprie ꝙ inſtituit cum ſint negligentes: vt. ix. qōe. iij. cum ſcimus. Uel tunc etiā poteſt aliū inſtituere cum monachi minus idoneum volunt eligere: vt. ĩ. e. q. ſi quis abbas.

g ¶ Corrigere. ergo coerctio monachorū ad epĩm ſpectat: vt. l. di. accedēs. ĩ. eo. ſi q̄s abbas. et. c. abbates. et. c. cognouim⁹. Dicūt quidā ꝙ in minimis exceſſib⁹ ab abbate vel priore ſunt puniēdi: ſed in maioribus ab epĩo: vt eẋ de ſen. exc. monachi. ⁊. xc. di. ſi q̄s monachus. ⁊. xij. q. j. nō dicatis. Sꝫ meli⁹ dicat̄ ꝙ ſi ordine iuris agit̄ ꝯ monachū, ꝙ corā epĩo ſit agendū: vt. xj. q. j. de perſona. ſec⁹ ſi non in forma iuris. eẋ de appel. reprehenſibilis. Joan.

Monacharuz coerctio ad quē ſpectat.

¶ Econtra. ¶ Hec eſt ſcđa pars. q. in qua ꝓbat̄ p. vij. c.

ꝙ de iure cōmuni ad monachos tantum ſpectat electio abbatis ⁊ ſi populum non habent, non ſubſunt ep̄o lege dioceſana, ſed tantum lege iuriſdictionis. Jo. de fan.

¶ Caſus. Supra in cap. hoc tm̄, dictū eſt ꝙ ep̄i aliquid iuris ſibi poſſint vendicare. Nūc Gratianus vult oſtendere cōtrarium: et ad hoc inducit ſequentia ca.

Abbas. ¶ Caſus. Dicit̄ in hoc capi. ꝙ abbas in monaſterio ordinari debet per monachos, et non per ep̄m: nec ibi miſſa per ep̄m celebret̄: ne per hoc oſtendat̄ alicui eſſe ſubiectum. Idem vere dicit̄ in duobus ſequētib⁹ cap. cui⁹ caſus patēt, et per te formabis. Aliquid tamen plus addit̄ in tertio ca. Et nota ꝙ hoc qđ ibi dicitur, intelligitur ꝺ monaſterijs exemptis.

a ¶ Ordinetur. i. eligatur.

b ¶ Miſſa. publica, conuocato populo: niſi ſit de voluntate fratrum: vt. ſ. e. luminoſo.

c ¶ Subijciatur. quo ad legem dioceſanā: † vt. xvj. q. j. cum pro vtilitate. niſi in caſu: vt xij. qōe. ij. apl̄icos. eo ipſo ergo ꝙ ep̄s in aliquo loco celebrat, preſumit̄ locus ei ſubiect⁹, argu. vij. qō. j. pontifices. Hoc tn̄ ſcias ꝙ ep̄s pōt ſubijcere vnā eccleſiā alij vt extra de exceſ. prela. ſicut. et etiā aliqua eccleſia poteſt ſe ſubijcer̄ alij hoc tn̄ nō preiudicat ep̄o. ex̄ ꝺ dona. inter dilectos.

† Sec⁹ quo ad legē iuriſdictionis xvj. q. j. interdicim⁹. ſ. c. ſi qs abbas. ⁊ ca. ſe. de hoc not. x. qō. j. in ſūma.

Abbas i monaſterio nō per ep̄m aut per aliquē extraneorum ordinetur[a]: neqꝫ ab ep̄o miſſa[b] ibi celebretur: vt nulli eccleſie ſubijciatur[c].

Idem Caſtorio epiſcopo.

¶ De eodem.

Abbatē cuilibet monaſterio nō aliū, ſed quē dignū morib⁹ atqꝫ actib⁹ monaſtice diſcipline cōmuni conſenſu congregatio popoſcerit, ordinari volumus: miſſas autem publicas[d] per ep̄os vel clericos in monaſterio om̄ino celebrari prohibemus.

Item Pelagius papa Mellito ſubdiacono.

¶ Ille dꝫ abbas īſtitui quem ſua cōgregatio et poſſeſſionis dn̄s ordinari popoſcerit.

Abbatem in monaſterio illum volumus ordinari quem ſibi de ſua cōgregatione et monachorum electio et poſſeſſionis dominus[e], et (quod magis obſeruandum eſt) ordo vite ac meritū popoſcerit ordinari.

Itē Grego. omnibus epis.

¶ De libertate monachorū.

Quam ſit neceſſariū monaſterioꝝ quieti proſpicere ⁊c. et. ī. Interdicim⁹ igitur in nomine dn̄i noſtri Jeſu chr̄i, et ex authoritate b̄ti Petri apl̄orū principis (cuius vice huic romane eccl̄ie preſidemus) vt nullus ep̄oꝝ aut ſecularīū vltra preſumat de reditib⁹ vel chartis monaſteriorū vel cellulis[f] vel villis que ad ea pertinent, quocunqꝫ modo ſeu qualibet occaſione minuere, vel dolos vel immiſſiones[g] aliquas facere. et. ī. ¶ Defuncto vero abbate cuiuſcūqꝫ congregationis, non extrane⁹ eligatur, niſi de eadem[h] congregatione quem ſibi propria voluntate cōcors[i] fratrum ſocietas elegerit. Qꝫ ſi aptā inter ſe perſonam īuenire nequiuerint, ſolerter ſibi de alijs[k] monaſterijs eligāt ordinandum. ⁊ infra. ¶ Pariter autē eſt cuſtodiendum vt inuito abbate ad ordinādum[l] alia monaſteria aut ad ordines ſacros vel clericatus officium tolli exinde monachi non debeāt. et infra. Nullus monachum ſine teſtimonio et conceſſione abbatis in eccleſia aliqua teneat vel ad aliquem honorem promoueat. ¶ Hāc ergo ſcriptorum noſtrorum paginā omni futuro tempore ab omnibus epiſcopis firmam ſtatuim⁹ illibatāqꝫ ſeruari: vt ⁊ ſue eccleſie (iuuāte dn̄o) tantummodo ſint iure contenti: et monaſteria eccl̄iaſticis conditionibus ſeu angarijs vel quibuſlibet obſequijs ſecularibus nullo modo ſubiaceant, nullis canonicis iuribus[m] deſeruiant: ſed remotis vexationibus a cunctis grauaminibus diuinum opus cum ſumma deuotione animi perficiāt. Item Caſtorio epiſcopo Ariminē̄.

eo. ti. ſacroſctā. ⁊ ca. ꝙ ſicut. ⁊. lxiij. di. reatina. ⁊ c. lectis.

Quam ſit. ¶ Caſus. Diuidit̄ in. iiij. partes. In p̄ma dicit̄ ꝙ nulli ep̄oꝝ vel laicoꝝ decetero preſumant aliqđ auferre de rebus monaſteriorū ⁊ ſuarū eccleſiarū vel villarū, vel fraudes aliquas eis facere. In ſcđa parte dꝛ ꝙ ille abbas eligatur quem monachi de ſua congregatione elegerint, ſi in ea idone⁹ inueniatur. In tertia parte dicitur ꝙ preter voluntatē abbatis monachi non debent de monaſterio ſuo ad alia mōaſteria trāſire, vel ad ſacros ordines vel ad aliqđ officiū eccleſiaſticuꝫ ordinari. In quarta parte dꝛ ꝙ ſtatutū illđ debet ab oībus ep̄is obſeruari. ſ. vt monaſteria nullis canonicis iurib⁹ deſeruiāt quibus deſeruiunt eccleſie ſeculares: ⁊ ep̄i ſuis eccleſijs ſint contenti. Scđa pars ibi, Defūcto ṽo. Tertia ibi, Pariter autem. Quarta ibi, Hanc ergo.

d ¶ Publicas. quibus populus non intereſt niſi inuitetur ab abbate: vt. ſ. e. q. dudum. Jo.

e ¶ Abbatem. ¶ Dn̄s. argu. eſt hic ꝙ electio maxime prelati ſpectat etiā ad patronum: vt. xvj. qō. v. ſi quis ep̄orū. ⁊. q. vij. decernimus. et. lxiij. diſtin. principali. ⁊. ſ. e. q. ij. eleutherius. ſed non eſt ita: vt extra de iure pa. nobis. ⁊. ſ. c. proxi. Sed ſolennis electio preſentanda eſt principi vel patrono: vt ex̄ de elec. cū terra. ⁊ melius

Electio principi p̄ſentāda eſt.

f ¶ Vel cellulis. arg. ꝙ capelle parochiales habent idē priuilegiū cum mōaſterijs. x. q. iij. inter cetera. ſed nō eſt ita: vt ex̄ de preben. de monachis niſi monaſteria eſſent exēpta tam in capite ꝙꝫ ī mēbus xvj. q. ij. in ſūma.

g ¶ Vel immiſſiones. i. exactiones.

h ¶ Niſi de eadē. ſ. di. lxj. null⁹ inuitis. et. c. obitū. et. c. obitum victoris.

i ¶ Cōcors. ⁊ canonica: vt. lxij. diſ. ca. j. et. ſ. e. ſi qs abbas.

k ¶ De alijs. etiā eremitā vt ex̄ ꝺ ele. cū mōaſteriū. ar. ꝫ. ſ. xx. q. vi. i. §. pe.

l ¶ Ad ordinādū. ſi tn̄ monach⁹ ſit neceſſari⁹, per ſuperiorē cogat̄ ipm̄ dare: vt ex̄ de iure pa. nullus. Sed qđ ſi monach⁹ ſit fact⁹ papa īuito abbate, dꝫ ne redire? Sic: et ipſemet cōpellet ſe redire: qꝛ cum teneat̄ de alijs iuſti tiā facere, multo forti⁹ de ſeipſo. ff. ſi ſerui. vēdi. l. altius.

m ¶ Juribus. quantū ad legē dioceſanā: vt. xvj. q. j. cū pro vtilitate. vt not. x. q. j. in ſumma.

Monachus factus papa ſine licentia abbatiſ redire debet.

Luminoſo abbate. ¶ Caſus. Luminoſus abbas conqueſtus eſt de epiſcopis Ariminenſibus, ꝙ ſuo monaſterio et alijs multa preiudicia et grauamina inferebant: et preter voluntatem monachorum miſſas publicas in monaſterijs cantabant. Precepit ergo Gre. Caſtorio Ariminenſi epiſcopo: vt in monaſterio. Luminoſi abbatis et alijs nullam poteſtatem exerceat imperandi: nec aliquam ordinationem etiam leuiſſimam ibi faciat, niſi ab abbate fuerit rogatus. Et intelligitur hoc cap. de monaſterijs exemptis. Uel ſi intelligatur de non exemptis, intelligitur de ordinatione officialiū quos inſtituit abbas, ⁊ nō epiſcopus: vt dicit Hugo.

a ¶ Luminoſo. Hoc capitulum loquitur de monaſterijs exēptis vel priuilegiatis.

b ¶ Publicas. in quibus eſt concurſus populorū, qui fiunt in hora tertia. j. de cōſecra. diſtin. j. ⁊ hoc. ſed publicas, id eſt ſolennes bene cantant.

c ¶ Receſſibus. Potius ergo erūt monaſteria in ſolitudine ꝙ̄ in vrbe. xvj. q. j. ſi cupis †.

† Scḋz hāc gl. expone receſſibꝰ. i. locis ſolitarijs: vel dic i. monaſterijs ad que monachi veniūt de ſecl'ari ꝯuerſatiōe recedentes.

d ¶ Collocare. vt ibi exerceat iudicia.

e ¶ Ordinationem. j. eod. cognouimus. contra. ſed hic loquitur de exemptis, ibi non. vel ſi hic loquitur de non exemptis, tunc dic ꝙ epiſcopus hoc facere poteſt: niſi abbas negligens ſit in ordinatiōibus. i. diſpoſitionibus: vt. ix. q. iij. cum ſcimus.

f ¶ Abbate. ſ. x. q̄one. iij. inter cetera.

Pridem precepimus. ¶ Caſus. In monaſterio ſancti Andree erat baptiſterium, cuius occaſione monachi patiebātur moleſtias et incurſionem populorum. Quare precepit Gelaſius epō loci vt baptiſterium inde remoueret: et loco eius altare fundaret. qḋ qꝛ prima vice facere diſtulit, precipit nunc ſibi vt ſine mora literis ſusceptis hoc exequat: ne de ſua negligentia moueatur contra eum. Sequens cap. planum eſt: ⁊ per ſe patet.

g ¶ Monaſterio. epſ ibi fecerat baptiſterium.

¶ Miſſas publicas ī cenobio epi non celebrent: nec aliquod eis grauamen inferant.

Luminoſo[a] abbate referente plurimis in monaſterijs multa a preſulibus p̄iudicia atqꝫ grauamina monachos ꝑtuliſſe cognouimus. Oportet ergo vt tue fraternitatis prouiſio de futura quiete eorū ſalubri diſponat ordinatione: quatenus conuerſantes in illis in dei ſeruitio gratia illis ſuffragante, mente libera ꝑſeuerent: miſſas quoqꝫ publicas[b] in cenobio fieri omnimodo ꝓhibemus: ne in dei ſeruorū receſſibus[c] et eorū receptaculis vlla popularis prebeatur occaſio conuentus: qꝛ nō expedit animabus eorum: nec audeat illic epiſcopus cathedram collocare[d]: vel quanlibet poteſtatem exercere imperandi: nec aliquam ordinationem[e] q̄ꝫuis leuiſſimā faciēdi, niſi ab abbate[f] fuerit rogatus: quatenus monachi ſemper maneāt in abbatū ſuorum poteſtate: vt remotis vexationibus ac cunctis grauaminibus diuinū opus cum ſumma deuotione animi perficiant.

Item Gelaſius papa.

¶ Baptiſterium in monaſterio non permittitur fieri.

Pridem precepimus vt de monaſterio[g] ſancti Andree quod eſt ſuper maſcalas, baptiſterium propter monachorum moleſtias debuiſſet auferri: atqꝫ in eodem loco quo fontes ſunt, altare[h] fundari: cuius rei perfectio hactenus eſt protracta. Admonemus igitur fraternitatē tuaꝫ, nullam iam moram poſt ſuſceptas[i] literas noſtras inſerere: ſed repleto loco ipſorum fontium, altare illic ſine dilatione aliqua fundetur: quatenus et predictis monachis opus dei ſecure liceat celebrare: et non de negligentia tua contra fraternitatem tuaꝫ noſter animꝰ excitetur.

Item ex cōcilio Magūtino.

¶ Cum permiſſiōe epi abbas locum ſuum deſerere poteſt.

Abbas pro humiliatione, et cū permiſſione[k] epiſcopi locum ſuum poteſt relinquere: tamen eligāt ſibi fratres abbatē de ipſis, ſi habēt: ſin autem de extraneis.

Ecce in Toletano concilio[l] dicitur ꝙ ſacerdotes abbates et alia officia inſtituere debeant: Beatus Gregorius[m] et Pelagius prohibent, dicētes abbatem a fratribus ſue congregationis eligēdum ⁊ ordinādum. Quomodo ergo hec tāta diuerſitas ad cōcordiam reuocabitur? Sed ſciendum[n] eſt quoſdam monachos eſſe indomite ceruicis, et effrenate ſuperbie: quos dum abbates ad religionem cogere voluerint, in eoꝝ deiectionē conſpirant: et alium moribus ſuis cōueniētem ſibi preficere contendunt: quales erant illi qui in necem beati Benedicti conſpiraſſe leguntur. pro huiuſcemodi cōſtitutum eſt vt abba-

h ¶ Altare. hoc ideo, qꝛ locus fontium non debet pedibus conculcari: vt. j. eo. de cōſecra. diſtinc. j. altaris. et hoc cōmodius non pōt fieri ꝙ̄ ſi ibi altare edificetur.

i ¶ Poſt ſuſceptas. ſic ex̄ de ap. ſuper eo. in fi.

Abbas. ⁊c.

k ¶ Cū permiſſione. Nō enim poteſt ſine licentia prelati ſuā deſerere eccleſiam: vt ex̄ de renū. admonet. xvj. q. vlti. ca. vlti. lxxj. diſ. ca. j. et. ij. ⁊ xix. q. ij. due. Jo.

¶ Ecce. ¶ Hec eſt tertia pars queſtionis: in qua dicitur ꝙ monachi nō poſſunt abbatem deponere ſine ſuperiore. Jo. de fan.

¶ Caſꝰ. Nūc Gratia. repetit ſupradictam contrarietatē, ⁊ dicit ꝙ in quibuſdam capi. dicit vt abbates et alia officia per epōs inſtituant: et in quibuſdā dr cōtrariū. Sꝫ ſoluit nūc Gratia. et dicit ꝙ illud qḋ dictū eſt in hoc capi. hoc tantū, ſcꝫ ꝙ epōs habet inſtitutionē abbatū et alioꝝ officioꝝ: ſtatutum fuit ꝓpter q̄ſdam monachos indomite ceruicis, qui deponebāt ſuos abbates, eos corrigebant, et alios pro ſuo arbitrio eligebant: quales fuerunt monachi beati Benedicti: qui in mortem eius conſpiraſſe leguntur: et ad hoc inducit ſequens capitulum. iij. ps.

† Vñ dicebat Lau. ꝙ Gratian. vult ponere ꝯ-rietatē vbi non eſt. vñ licꝫ iſta ca. oia ſic iducat: tñ totū ꝯ-riuꝫ eſt dicēdū ſcꝫ ꝙ loquatur de iure cōi. ſm Lau.

l ¶ In Toletano concilio. ſ. ca. primo.

m ¶ Beatus Gregorius. ſ. eo. abbatem. j.

n ¶ Sed ſciendum. Magiſter intelligit † ꝙ cap. ſupra dicta ex cauſa data ſunt. Joan.

Nullam poteſtatē. ¶ Caſus. Quidā monachi pro ſuo arbitrio deponere volebant abbates, et alios quandoq; malos ſicut volebant ordinabant. Quare papa Pelagius precepit Opilioni defenſori vt decetero monachos talem licentiam habere non permittat: ſed tota poteſtas et ſolicitudo monachorum et monaſterij ad abbatem pertinebit.
a ¶ Alios ordinare.i.eligere.
b ¶ Authoritas. Humani enim moris eſt illum timere cuius iudicio nunc erigitur, nunc deprimitur.xvj.q̄.ij. viſis. Nec ſuperiores debent inferioribus nimis familiares eſſe. nam ex cōuerſatione equali naſcitur contemptus dignitatis.ff. de offi.preſi.obſeruandum. nec etiaz debent ſubditi plus eſſe ſubditi q̄ expediat.ij.q. vij. ad monendi. Jo.
c ¶ Tota. Ergo epiſcopus nullam habet iuriſdictionē in monaſterijs. et ſic eſt contra. xvij. qōe. vlti. in venditionibus. xij.q̄.ij. abbatibus. ſ3 iſtud verbū tota, nō excludit epiſcopū ſed ipſos monachos: id eſt ita pertinet ad abbatem, q; nō ad monachos.
¶ Hinc etiā. ¶ Hec eſt quarta pars q̄ſtionis: in qua probat q; omnes monachi pertinent ad prouiſionem et correctionem epiſcopi. et hoc pbat per quinq; capi. Joan. de fan.
¶ Caſus. Non ſolum conſtitutuz eſt vt pter malitiam monachorū epiſcopi inſtitutionez habeant in monaſterijs, ſed etiam vt clerici ſingulorum monaſteriorum intantum ſint ſub poteſtate epiſcoporum, ne alicui eorum liceat abſq; conſcientia epiſcoporum monaſteria edificare. quod probatur per ſequentia capitu.
d ¶ Conſtitutū eſt.i. pter cauſam. † Jntelligit enim. Sra. omnia hec cap, ex cauſa fuiſſe ſtatuta.

Famiʒliaritas nimia parit cōtēptū.

†Jd eſt propter eorum maliciā.

tes et alia officia per ſacerdotes inſtituantur.

Unde Pelagius papa ſcribit Opilioni defenſori, dicens.

¶ Non licet monachis abbates pro ſuo arbitrio expellere, aut alios ordinare.

Nullam poteſtatē decetero, nullam licentiam monachis relinquimus pro arbitrio ſuo, aut abbates expellere, aut ſibimet alios ordinare[a]: quia nulla authoritas[b] remanebit abbati ſi monachorū poteſtati ceperit ſubiacere: vt decetero fideliter et ſtudioſe vniuerſa que vel ad diuini cultus reuerentiam, vel ad vtilitatem eiuſdem monaſterij pertinent, abbatis ſolicitudo ad quem poteſtas tota[c] pertinere cōuenit, debeat adimplere.

Hinc etiam conſtitutū eſt[d] vt clerici ſingulorum monaſteriorū ſint in poteſtate epiſcoporum: nec alicui liceat extra eorum conſciētiā monaſteria edificare.

Unde in Calcedonenſi concilio legitur.

¶ Sine coſciētia epiſcopi monaſterium nullus edificet.

Quidā monachorū habitu vtentes indifferēter per ciuitates incedūt: necnon et monaſteria et ſeipſos preſumptione propria commendant[e]. Placuit igitur neminem aut edificare, aut conſtruere monaſteria, aut oratorij[f] domū ſine cōſcientia ipſius ciuitatis epiſcopi.

¶ Jtem clerici in parochijs, monaſterijs, aut martyrijs cōſtituti, ſub poteſtate ſint eius q in ea ciuitate eſt epiſcopus, ſm traditionem ſanctorum patrum, neq; per preſumptionem recedant a ſuo epiſcopo.

¶ Eos vero qui auſi fuerint reſcindere huiuſmodi inſtitutionem quocunq; modo: vel ſi noluerint ſubiacere proprio epō: ſiquidem fuerint clerici, ſm perſonarum ordinationem ſubiaceant cōdemnationibus canonum. Si vero laici vel monachi[g] fuerint, communione priuentur. Jtem clerici[h] qui pauperū diſpoſitioni, vel monaſteriorum, vel martyriorum preſunt: ſub poteſtate ſingularum ciuitatum epiſcoporum ſm canonum traditionem perdurent: neq; per ſuam temeritatē epiſcopi ſui moderationem declinent. Qui autem huiuſmodi diſpoſitionem quolibet modo ſubuertere auſi fuerint, et epō ſuo nō obedierint: ſiquidē clerici fuerint, canonice damnationi ſubiaceant: ſi autem monachi vel laici ſunt, a cōmunione ſuſpendantur.

Jtē ex concilio Carthagi. iiij.

¶ Examinet ab epō q religioſis feminis preponēdus eſt.

Qui religioſis feminis pponendus eſt, ab epiſcopis comprobetur[i].

Monaſteriū quoq; abſq; epiſcopi permiſſione nulli incipere aut fundare licet.

Unde in Agathenſi concilio legitur.

¶ Sine permiſſione epiſcopi

Quidam monachorū. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in tres partes. Jn prima parte dicitur q; narratū fuit in concilio Calcedonē. q; quidam monachi multum de ſe preſumentes indifferenter ibāt per ciuitates: et monaſteria authoritate ſua edificabant. et ideo ſtatutum fuit in cōcilio vt hoc decetero nō faciāt ſine licentia epiſcopi. Jn ſecunda parte dicitur q; omnes clerici etiam in locis regularibus cōſtituti, in epiſcoporum poteſtate conſiſtant ſm traditionem ſanctorum patrū. Jn tertia parte dicitur q; omnes debent hanc conſtitutionem ſeruare: et qui eam ſeruare noluerint, vel epiſcopis pprijs obedire: ſi clerici fuerint, ſm ordinem et dignitatē perſonarum punientur. ſi laici vel monachi fuerint, communione puiētur. Secūda pars incipit ibi Jtē clerici. Tertia ibi: Eos vero.
e ¶ Cōmendant. S3 nemo debet ſe cōmendare. xj. queſtio.iij. ſiquis vero. Argu. contra.ff. de offic. proconſul. obſeruare. §. anteq;. vero.
f ¶ Aut oratorij. quibus tēporibus in oratorijs ſit miſſa audiēda, habes. J. de conſe. diſt.j. ſi quis etiā. et non ſolum oratorium, ſed nec etiaz hoſpitale poteſt ſine licentia epī conſtrui: vt ex̄ de relig. domi. ad hec. ſed ſi oratoriū non eſt ſine licentia epī conſtruenduz, tamen ſimplex hoſpitale pōt cōſtrui ſine licentia epī. extra de ecc. edifi. ſi hoſpitale. que hodie eſt remota. Jtē nec in oratorijs licitū eſt ponere campanas: vt ex̄ de priuile. patentibus. Joan.
g ¶ Uel monachi. Loquitur ſ3 ea tempora cum monachi fuerunt laici. xvj. q. j. generaliter.
h ¶ Clerici.i. prelati.
i ¶ Qui religioſis. ¶ Cōprobetur ne ſit nimiū innenis: † vt. xxxiiij. di. quorūdā. et. c. fraternitatis.

Hoſpitale ſine lnia epī conſtrui nō poteſt.

†Jtē q; non ſit monachus. xvj. q. j. de preſentiū ſm L.

nullꝰ monaſterium preſumat incipere aut fundare.

De monachis monaſterium nouum[a] (niſi ep̄o ꝑmittēte aut ꝓbāte[b]) nullꝰ incipere aut fundare preſumat.

Item ex eodem.

De eodem.

Cellulas nouas, aut cō gregātiū[c] eccl'ias monachorū abſq; ep̄i notitia prohibemus inſtitui.

Itē ex concilio Aurelianeñ.

Abſq; ep̄i vel abbatis voluntate, nullus monachorū cellulam conſtruere preſumat.

Nullus monachus congregatione monaſterij derelicta, ambitionis[d] ꝛ varietatꝭ impulſu cellulā cōſtruere ſine ep̄i permiſſione vel abbatis ſui voluntate preſumat.

Itē, ſunt et alij q̄ ꝓ executiōe diuerſarū cauſarū q̄ſlibet admittunt, q̄ diſtrictionē eoꝝ ſoluāt, ꝛ q̄etē religionis ꝑturbēt. De quibus in concilio Triburienſi legitur.

Abbas qui cautus in regimine non fuerit, a ꝓprio epiſcopo ꝛ a vicinis abbatibus a ſuo arceatur honore.

Si quis abbas cautꝰ[e] in regimie, humilis, caſtꝰ, miſericors, diſcretꝰ, ſobriuſq; non fuerit: ac diuina precepta verbis ꝛ exēplis non oſtenderit ab epiſcopo in cuiꝰ territorio conſiſtit, ꝛ a vicinis abbatibus, ꝛ ceteris deū timentibꝰ a ſuo arceatur[f] honore, etiam ſi omnis congregatio vitijs ſuis conſentiens, eum abbatem habere voluerit.

Item ex cōcilio Aurelianeñ.

In epiſcoporum poteſtate abbates conſiſtant.

Abbates ꝓ humilitate religionis in epiſcoporum[g] poteſtate ꝯſiſtant: ꝛ ſi q̄d extra regulā fecerint, ab ep̄is corrigātur: qui ſemel in anno in loco vbi ep̄us elegerit, accepta vocatione[h] conueniant.

Monachi autem abbatibꝰ omni obedientia et deuotione ſubiaceant. q ſi quis per contumaciam extiterit indeuotꝰ: aut per loca aliqua vagari, aut peculiare[i] aliquid habere preſumpſerit: oīa que acq̄ſierit[k], ab abbatibus auferantur ſm regulam monaſterio profutura. Ipſi autem qui fuerāt peruagati: vbi inuēti fuerint, cum auxilio epiſcopi tanq; fugaces ſub cuſtodia reuocentur.

Et reum ſe ille abbas futurum eſſe cognoſcat, qui in huiuſmodi perſonas nō regulari-

a De monachis. Nouum. Nouū dicitur cuiꝰ facies immutatur: vt. ff. de noui. ope. nuncia. l. j. §. opus nouum. ſi ergo totum monaſterium ſit deſtructū, requiritur cōſenſus epiſcopi in cōſtructione, ſed in reparatione non requiritur: vt. xvj. q. vlti. ſiquis vult. extra de iude. iudei. ꝛ. C. de op. publi. l. ij. et iij. argu.

b Aut probante. Ex poſtfacto: q; ratihabitione poteſt confirmare vt. xvj. q. j. ca. vlti.

c Cellulas. Aut cō gregantium. Noua collegia non poteſt q̄s facere, nec etiam nouas regulas vel nouaꝫ vitā. extra de relig. do. ne nimia. ff. d̄ colle. illi. l. iij.

d Nullus. Ambitionis. Infirmitatꝭ enim cauſa poteſt abbas permittere mōacho facere cellulam ſpecialem vt. xx. q. iiij. c. vl.

Itē ſunt et alij. Hec eſt. v. pars queſt. in q̄ dicitur q malꝰ abbas non retineatur etiam ſi velint monachi. Joannes de fan. v. ps.

Caſus. Superius in ca. nullam dictuꝫ eſt q monachi abbates deponebant: ꝛ pro arbitrio eligebāt. Nūc vero dicit q aliqui erant monachi qui indifferenter quoſlibet abbates malos et laſciuos admittebant: vt religionis quietē diſſoluerent, ꝛ cauſas eccleſiaſticas tractare valerent et etiam ſeculares.

Si quis abbas cautus. Caſus. Statutum fuit in triburienſi concilio q ſi aliquis abbas malꝰ fuerit et inutilis, et precepta dei verbis et exemplis non cuſtodierit, a proprio ep̄o ꝛ a vicinis abbatibꝰ ꝛ ceteris deū timentibus deponatur, etiam ſi omnis congregatio monachorum velit eum habere abbatem.

Prelatus negligens eſt ꝺponēdus. Abbatem ab abbatia pōt ſolꝰ ep̄s deponere.

e Cautus. Ergo videtur q aliq̄s poteſt deponi propter ſimplicitatem, vt hic, ꝛ. lxxiiij. diſt. epiſcoporū. Sed dicas q hic vocat illum incautum qui negligēs eſt. nam propter negligentiam deponitur aliquis vt. lxxxj. diſtin. dictum. Uel dic q abbates propter modicas cauſas poſſunt remoueri: vt ex̄ de ſimo. per tuas.

f Arceatur. Hic patet q epiſcopus etiam ſine numero epiſcoporum abbatem poteſt deponere a dignitate abbatie. Sed non poteſt ſolus ab ordine deponere: vt. xvj. queſt. vij. inuentum. et nota. xv. q̄. vij. in ſumma, et hoc ideo quia cauſa illa non eſt criminalis, extra de accu. ſuper his. et de ſimo. c. per tuas.

Abbates. Hec eſt ſexta pars queſtionis: in qua probat q oēs monachi debēt epiſcopo obedire: ꝛ venire ad ſynodum, et debet requirere fugitiuos. ꝛ hoc ꝓbat ꝑ quattuor capitula. Jo. de fan. vj. ps.

Caſus. Hoc ca. diuidit in tres partes. In prima dicitur q abbates ſub eſſe debent epiſcopis: et ſi in aliquo deliquerint, debēt ab eis corrigi: ꝛ ſemel in anno cū epiſcopus eos vocauerit, ad ſynodum vadant. In ſecunda parte dicitur q monachi debent abbatibus ſubeſſe, ꝛ eis obedientiā preſtare. et ſi quis eorum inobediens ceperit euagari, vel peculium habere, totuꝫ peculiū ei ꝑ abbates auferatur ad vſum monaſteriorum. Monachꝰ vero vagabūdus cuꝫ auxilio epiſcopi reuocetur. In tertia parte dicitur q abbas qui tales non punierit, vel monachos ſuſceperit alienos, reum ſe futurum cognoſcat. Secunda pars incipit ibi, Monachi autem. Tertia ibi, Et reum ſe.

g In epiſcoporum. Ad ep̄um em̄ pertinet oīs cura diocesis tam in monaſterijs q; in alijs eccleſijs, vt. ix. q. iij. c. ij. ꝛ. xciij. diſtin. nulla. Jo.

h Uocatione. Si neceſſitas magna fuerit, alias abbates non debent vocari ad ſynodum: vt. xviij. diſtinct. epiſcopus. ij.

i Aut peculiare. Niſi ab abbate ei conceſſa ſit adminiſtratio, vt extra de ſta. mo. monachi.

k Que acquiſierit. Ergo fugitiui et vagabundi acquirunt eccleſie ſue quicquid acquirunt, vt hic, et. C. de epiſ. ꝛ cleri. deo nobis. §. hoc etiam. ſicut ſeruus fugitiuꝰ domino acquirit. ff. de acquir. poſ. l. j. §. per ſeruū. Sed ponamus q aliquis ſepius delinquit, propter quod monaſteriū noluit ipſum recipere. ꝛ quero ſi id quod poſtea acquirit, priori monaſterio acquirat, vel ſequenti. Uidetur q ſequenti, quia cum pro derelicto habitus eſt,

ad huius decti declaratione vide q̄ſ le. ꝛ no. xxvij. q. j. nec aliqua verſi. q ſi. in fi. ꝛ. c. per uenit.

non debet priori acquirere, ſicut nec ſeruus habitus pro derelicto, vt.ff.de ſtipula.ſeruorum.quod ſeruus.et argumen.xvj.queſtione.j.de lapſis.C.de lati.liber.tollen. ſed ſcimus. Joannes. Sed hanc queſtionem plene notaui inter dominicales queſtiones.B.

e ¶ Animabus. Arg.cui maius committitur, ⁊ minus: vt.xij.q.j.precipimus.

¶ Pro huiuſmodi.¶ Hec eſt.vij.pars.q̄ō.in qua monachi prohibentur habere commatres. Jo.de fan.

¶ Caſus. Dictum eſt.ſ.in ca.cognouimus. ꝙ quidam abbates vl' monachi, clerici vel laici monaſteria pro ſolo libitu perturbabant: nunc vult oſtendere Gratian⁹ ꝙ propter huiuſmodi perturbationes mulieres indifferenter ad monaſteria nō accedāt: nec fiant monachorum commatres.⁊ ad hoc inducit ſequens cap. vij.ps

a ¶ Suſceperit. ſine conſenſu abbatis: vt.xx.q.iiij. monachum.Jo.

Abbatibus. ¶ Caſ⁹. Paſchalis papa ſtatuit vt nullus epiſcoporū epiſcopalia adminiſtret abbatib⁹ qui ſub nullo volunt eſſe prelato. Nam cuʒ ſub nullo epiſcoporuʒ ſe eſſe cōfiteantur nullus epiſcoporū ep̄alia iura eis debet adminiſtrare.

b ¶ Abbatibus. ſ.xciij.diſtin.nulla ratione.

c ¶ Epiſcopalia. Licet abbas ſit exemptus: tamē primo debʒ petere iura epiſcopalia ab epiſcopo loci, niſi ipſe malitioſe deneget ea.

¶ Pro huiuſcemodi. ¶ Caſus. Cōcludit Gratianus ex ſupradictis ꝙ pro malis abbatib⁹ et monachis ſtatutū eſt vt monaſteria per epiſcopos diſponantur.

Cognouim⁹. ¶ Caſus. Jn Sardinia quidam pro voluntate ſua ſcʒ abbates vl' alij monaſtici monachorum vel monacharū monaſteria pturbabant. quare precepit Greg. Uitali defēſori ſardinie ne hoc decetero permittat: ſed oīa mōaſteria ſint in poteſtate epiſcopi loci: vt per epiſcopū cauſe et vtilitates monachorum et monialium diſponātur. incongruum enim eſt vt per alios diſponātur q̄ʒ per eum qui pro eis redditurus eſt rationem.

d ¶ Ut omiſſo. Arg. ꝙ omiſſo ep̄o non poteſt appellari ad metropolitanum: vt.vj.q.iij.ſcitote. Jo.

ter animaduerterit, vel q̇ monachū ſuſceperit[a] alienum.

Item ex concilio Arelatenſi.

Monaſteria vel monachorū diſciplina ad eū pertineāt epiſcopum in cuius ſunt territorio conſtituta.

Item Paſchalis papa.ij.

¶ Nullus miniſtret abbatib⁹ epiſcopalia qui alicui ep̄orum nolunt ſubeſſe.

Abbatibus[b] q̇ neqʒ ſub epiſcopo, neqʒ ſub metropolitano, neqʒ ſub primate neqʒ ſub patriarcha ſunt, nullus prorſus ep̄orum epiſcopalia[c] quelibet adminiſtret. cum eñ ſe nulli ep̄o omnino ſubeſſe profiteant, cōſequens eſt vt nullus ep̄orū que ſua ſunt eis tanq̄ʒ extraneis largiat. Pro huiuſcemodi ergo ſtatutū eſt vt cauſe ⁊ vtilitates monaſteriorum per ep̄os diſponātur.

Unde Grego.ſcribit Uitali defenſori ſardinie.

¶ Utilitates monaſterij a proprio ep̄o debent diſponi.

Cognouimus ꝙ monaſteria ſeruorum dei vel feminarum pro ſuo quiſqʒ libitu et diuerſarum cauſarum executione perturbet: qđ omnino non grate ſuſcipimus. Tuāqʒ ex hoc experientiā cōmonem⁹ vt nequaq̄ʒ hoc vſurpari denuo accepta noſtra authoritate permittas: ſed epiſcopo loci illius ſub cuius moderamine degūt, cure ſit cauſas eorum vtilitateſqʒ diſponere. valde enim eſt indecens vt omiſſo[d] eo alius quilibet ſe illorum cauſis admiſceat: ſed ille eorum vitas cōpetenti regulariqʒ debet moderamine diſponere qui pro commiſſis eoruʒ animabus[e] compellitur rationem reddere.

Pro huiuſmodi etiam prohibet beatus Gregorius mulieres paſſim ad monaſteriū accedere, et monachorum commatres fieri, ſcribens Ualentino abbati.

¶ Neqʒ commatres ſibi facere, neqʒ ad feminas accedere monacho licet.

Peruenit ad nos ꝙ in monaſterio tuo paſſim mulieres accedāt: et (quod eſt grauius) monachos tuos ſibi cōmatres[f] facere, et ex hoc incautam cum eis communionem habere. Ne ergo hac occaſione humani generis inimicus ſua eos (quod abſit) calliditate decipiat, ideo huius te precepti ſerie cōmonemus vt neqʒ mulieres in monaſterio tuo deinceps qualibet occaſione permittas accedere, neqʒ monachos tuos ſibi commatres facere. nam ſi hoc denuo ad aures noſtras quocūqʒ modo peruenerit: ſic te ſeueriſſime noueris vltioni ſubdendum, vt emēdationis tue qualitate ceteri ſine dubio corrigantur.

Non ſolum autē incauta familiaritas aliarum mulierum eis interdicitur: verum etiam a ſanctimonialium habitatione prohibentur.

Unde in.vij.ſynodo legitur.

¶ Cū ſanctimonialibus monachis habitare non licet.

Peruenit. ¶ Caſ⁹. Ualentin⁹ abbas permittebat indiſtincte mulieres ad ſuum monaſterium accedere, ⁊ monachos mulieres ſibi facere commatres ⁊ propter hoc Grego.ſibi precepit vt hoc decetero fieri nō permittat. quod ſi fecerit euʒ puniet vt eius pena ceteri terreantur.

f ¶ Commatres. Sed nōne per baptiſmum contrahitur cōpaternitas? Sic, vt.xxx.q̄ſtione.j.omnes.ſʒ monachi poſſunt baptizare: vt.xvj.q̄ſtio.j.doctos. ergo poſſunt eſſe cōpatres. Reſpōd. poſſunt fieri compatres baptizando, ſed non leuādo: qr in illo maior cōtrahitur familiaritas Joannes.

Monachi leuādo ꝯpatres fieri nō p̄nt ſʒ bene baptizādo.

¶ Nō ſolū. ¶ Hec eſt.viij.pars queſtionis: in qua mādatur ꝙ monaſteria monachorū et monialium nō ſint duplicia: ⁊ hoc probatur per quatuor ca. Jo.de fan. viij.ps

¶ Caſus. Jn ſuperiori capitu.prohibiti ſunt monachi a communione mulierum ſecularium: nunc prohibentur a communione et cohabitatione monialium. ⁊ ad hoc inducit ſequentia ca. Gratianus.

Definimus. ¶ Caſus. Hunc caſum ſic ponūt Bart. et Beñ. Antiquitus duplicia erant monaſteria, in quibus monachi ꝛ monache ſimul vel alternatim conueniebāt in eodem choro ad officium faciendum. ſed quia poterat hoc multis eſſe occaſio fornicādi, ideo ſtatutum eſt in ſexta ſynodo vt decetero duplicia monaſteria nō faciant: et que hactenus fuerint duplicia, diuidantur: ita ſcilicet vt monachi a monialib⁹ diuidantur. Et quādo aliqui cum conſanguineis conuiuari voluerit, viri vadant ad monaſteria virorum: femine vero ad monaſteria monacharum: et quando a parte monachorū ad moniales cibaria deferūtur, ſuſcipiat hec abbatiſſa extra portā cum quadā vetula moniali. Et ſi propinque ſue monach⁹ loqui voluerit, in preſentia abbatiſſe loquatur: et hoc cito. Cum cognatis. Hug. hanc literam ſic intelligit. Abrenunciare voluerint reb⁹ ſcȝ cognatis, id eſt reb⁹ et cognatis. quod facere dȝ quicūqȝ tranſit ad religionem: vt. xij. q. j. cui portio. Intercipit id eſt arripitur et inuadit. Cohabitationem, id eſt cohabitantes. Si eſt in litera cohabitatio, tunc dic intercipit, id eſt incurrit adulterium.

a ¶ Duplex. In quo ſunt monachi et monache.

b ¶ Cognatis. nā q̄ ſcl'o vult ꝛ rebus renunciare, renunciabit et cognatis. xij. q. j. cui portio.

Moniales viſitare nō licet.

c ¶ Monachi. Immo nec cleric⁹ nec laicus debet viſitare monaſterium monialium: vt extra de vita ꝛ hone. cleri. monaſteria.

d ¶ Intercipit. i. intercipere ſolet, quia ex cohabitatione preſumitur acceſſus. xxvij. q̄ōne. j. nec aliqua. ꝛ. lxxxj. diſt. clericus. ꝛ ca. in oib⁹. ꝛ. xxxv. q. vj. ab iſto. Et eſt arg. hic q̄ cū petit̄ reſtitutio conſanguinee, q̄ nō ſolum cōmixtionis, imo nec cohabitationis faciēda eſt reſtitutio.

e ¶ Et in breui. Hic manifeſte perpēditur q̄ preſumit̄ varijs modis contra aliquam et pro aliqua ex cohabitatiōe, ex loco, ex ſingularitate, ex ſocietate, ꝛ breuitate tēporis: que oīa iudex diſcretus conſiderabit: vt. xxiij. q̄ōe. viij. occidit. et lxxxj. diſt. in oib⁹. ꝗ. de pe. diſt. j. aut facta. extra de teſti. cum cauſam.

Preſūptio cōtra aliquē ꝛ p aliq̄ ex multis ſumit̄.

Definimus minime duplex[a] monaſteriū fieri: qꝛ ſcādalum id et offendiculū mult⸫ efficitur. Si vero aliqui cū cognatis[b] mundo abrenunciare et monaſticā vitā ſectari voluerint, debēt quidem viri virorū adire cenobiuȝ: femine vero mulierum ingredi monaſteriū. In hoc enim placatur deus. Que aūt hactenus fuerūt dupla, ſm regulam ſancti patris Baſilij ꝛ ſm preceptionem eius ita formentur. Non habitēt in vno monaſterio monachi[c] et monache. adulteriū enim intercipit[d] cohabitatio ſi habeat aditum monachus ad monacham, vel monacha ad monachum ſecreto ſingulariter ad collocutionem. Non cubet monachus in muliebri monaſterio: neqȝ ſingulariter cuȝ monacha cōuiuetur. ꝛ quādo neceſſaria vite a parte virorū ad regulares deferunt̄ monachas, extra portam hec ſuſcipiat abbatiſſa in monaſteriuȝ feminarū cum quadam vetula monacha. Porro ſi contigerit vt aliquā ꝓpinquam ſuam videre voluerit monach⁹: in preſentia abbatiſſe huic confabuletur per modica ꝛ cōpēdioſa v̄ba: ꝛ ī breui[e] ab ea diſcedat.

Item in regiſtro Gregorij.

¶ Monachi ꝛ monache in nullo ſimul cohabitent loco.

In nullo loco mōachos et monachas permittimus in vnum[f] monaſteriū habitare, ſed nec ea que duplicia monaſteria vocātur. et ſi quid tale eſt, religioſus epiſcopus mulieres quidem in ſuo loco manere ſtudeat: monachos autem aliud monaſteriū edificare cogat. Si auteȝ plurima ſint talia monaſteria, ſeparent̄ in alijs monaſterijs monache et in alijs monachi. res aūt q̄s habēt cōes, ſm iura[g] eis competentia diſtribuantur.

Item ex cōcilio Agathenſi.

¶ A monaſterio monachorū longius conſtruantur monaſteria puellarum.

Monaſteria puellarum longius a monaſterio monachorū aut propter inſidias diaboli, aut ꝓpter oblocutionem hominū collocētur.

Item ex cōcilio Hiſpalenſi.

¶ Puellarū monaſteria, monachorum preſidio ꝛ miniſterio regantur.

In decima actiōe cōſenſu cōi decreuim⁹ vt monaſteria virginum in ꝓuincia Bethilica † monachorū adminiſtratione ac preſidio gubernētur. tunc eñ ſalubria Chriſto dicatis virginibus probamus, ‡ quando eis p̄res ſpūales eligimus quorū nō ſolū gubernaculis tueri, ſȝ etiā doctrinis edificari poſſint: ea tñ circa monachos cautela ſeruata vt remoti ab earum familiaritate, nec vſqȝ ad veſtibulū habeant accedēdi familiare permiſſum. ſed neqȝ abbatē vl' eū qui preficitur, extra eam[h] que preeſt loqui virginib⁹ Chriſti aliquid quod ad inſtitutioneȝ vel adminiſtrationem earum pertinet, licebit: nec cum ea ſola que preeſt, frequenter eos loqui oportet: ſed ſub teſtimonio duarum[i] vel trium ſororū:

f ¶ In nullo loco. ¶ In vnum. Fere eadem verba ponitur in aut. de ſanc. epiſc. §. ſi quis autē ad monaſticā vitam. colla. ix.

g ¶ Iura. Forte pro numero perſonarū. cum eñ collegium ſeparatur pro numero perſonarū diuidant̄ bona: vt. ff. de colle. illi. l. j. in fine. Uel forte ſm q̄ quilibet dedit monaſterio: argumen. xij. q. iiij. ca. j.

In decima. ¶ Caſ⁹. Statutum fuit in concilio Hiſpalē. vt monaſteria monialiū in ꝓuincia Bethlica per monachos gubernent̄, hac tñ cautela ſuata, vt monachi cum monialibus familiaritatem nō habeant nec abbas vel ali⁹ qui in monaſterio preficit̄, loquat̄ cū aliqua earum ſine ſpeciali cōſcientia abbatiſſe. ꝛ ſi velit dicere aliq̄d quod ad iſtitutionē earū ꝑtinet, nec etiā cuȝ ſola abbatiſſa frequēter loquat̄: ſed ſub teſtiōio duarum vl' triū ſororū. et hoc etiam raro fiat: ꝛ ſi talis locutio breuis.

† Betica.

‡ p̄debemus.

h ¶ Extra eam. id eſt preter conſcientiam abbatiſſe.

i ¶ Duarum. Hic patet q̄ ſi clericus accuſetur qui deliquerit cum moniali vel cum alia, poteſt ſe expur-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

gare cum mulieribus. ad quid enim vocarentur iſte ſi non poſſent eſſe teſtes? Cum enim clericus repellatur a dignitate obtinenda propter teſtimonium mulierum: vt extra de teſti. tam literis, multo potius per eas expurgare ſe poteſt. vnde ſatis admitti poteſt ꝙ ſi clericus non poteſt habere alios compurgatores clericos, ꝙ per honeſtos laicos poteſt ſe purgare: vt ij.q.v.ca.oib⁹. in fine.lxxxj.diſt. clerici. et ſic.xij.qō.j. capi.j.et in aut. de monachis.§.cogitandum.coll'.j.

tiam eoꝝ: qui ſalutem aiarum negligētes, monaſteria ſuis bonis ſpoliant. et tales erant clerici Rauennatis eccleſie: qui monaſterijs prefici cupientes, in eccleſiaſtica militia remanere volebant: vt.j.ca.j.⁊.ij.

Peruenit ⁊c. ¶Caſus. Beneuentanus ſic ponit caſum. Significatuȝ fuit Greg. ꝙ in archiepiſcopatu Rauennatis quidam clerici monaſterijs ꝑponebantur quorum occaſione monaſteria fiebāt habitacula laicorum. quare ꝑcepit Gregorius Joanni archiepiſcopo Rauēnati vt hoc emendare feſtinet. Hugo. ſo hunc caſum ſic ponit. Erāt quidam clerici Rauēnates qui ſub obtētu religionis monaſterijs ꝑeſſe volebant: ſed primas eccleſias nō dimittentes monaſteria vltra modum grauabant ⁊ ea quaſi communia habitacula habebant etiam laicorum. propter quod Gregorius ſcribit archiepiſcopo Rauēnati vt talia ꝓhibeat et decetero fieri nō permittat.

¶ Prohibentur. Hec eſt nona ps q. ſm Jo. de fan.

¶ Caſus. Non ſolum prohibent moniales eſſe cuȝ monachis, ſed etiā ꝓhibentur ꝓpria receptacula habere.

Perniciosam. ¶ Caſus. Hoc capit. diuiditur in duas ptes. In prima parte dicit ꝙ quedam moniales propria habent receptacula et proprias cameras in quibus ſub ſpecie hoſpitalitatis recipiebant hoſpites minus honeſtos. quare Innocētius ſecūdus eas reprehendit: ⁊ prohibet ne hoc decetero faciant: ſed in eodem refectorio ⁊ dormitorio communiter viuant. In ſecūda parte dicit ꝙ moniales ſimul cum monachis et canonicis i choro ſimul nō veniāt ad pſallendum. Secunda ibi: Siſi modo.

a ¶ Cōmuniter. ideo communiter oia faciunt vt ſibi inuicem ſint teſtes et honeſtatis ⁊ caſtitatis: vt in aut. de mona.§.cogitandum. colla.j.

ita vt rara ſit acceſſio ⁊ breuis omnino locutio. Prohibētur etiam ſanctimoniales propria receptacula habere.

Unde Innocentius.ij.

¶ Sanctimonialib⁹ receptacula ſeu domicilia priuata habere non licet.

Perniciosam ⁊ deteſtabilē conſuetudinē quarundā mulieꝝ (q̄ licet neqȝ ſm regulā beati Benedicti, neqȝ Baſilij, aut Auguſtini viuāt ſctimoniales tñ vulgo cenſeri deſiderāt) aboleri decernim⁹. Cum enim iuxta regulam ſancti Benedicti degentes in cenobijs tā in eccleſia q̄ȝ in refectorio atqȝ dormitorio cōmuniter [a] eſſe debeāt, propria ſibi edificāt receptacula et priuata domicilia, in qb⁹ ſub hoſpitalitatis velamine paſſim hoſpites minus religioſos cōtra ſacros ⁊ bonos mores ſuſcipere nullatenus erubeſcūt. quia ergo omnis q̄ male agit, odit lucē, ac per hoc ipſe abſcondite in iniuſtorū tabernaculo ſe opinantur poſſe latere oculos iudicis cuncta conſpicientis: hoc tam inhoneſtū deteſtandūqȝ flagitium ne vlteri⁹ fiat oīno prohibemus, et ſub pena anathematis interdicimus.

¶ Siſi modo prohibemus ne ſctimoniales ſimul cum canonicis et monachis in eccl'ia in vno choro cōueniant ad pſallendum. Item ſunt alij quos epi pregrauātes, ſalutem ipſarum aiarū negligūt: quibuſlibet occaſionibus bona monaſteriorū diſtrahere cupiunt. tales erāt quidā clerici Rauen. eccl'ie: qui ſimulata religione monaſterijs cupiebant prefici non tranſeūtes ad monaſticū habitum, neqȝ renūciantes eccleſiaſtice militie. De quibus Gregori⁹ ſcribit Joanni Rauennati archiepiſcopo.

¶ Monaſteria, clericorum, aut laicorum habitacula fieri non debent.

Peruenit ad me ꝙ in eccleſijs fraternitatꝭ tue aliqua loca dudum monaſterijs cōſecrata, nunc habitacula clericoꝝ aut etiā laicorū facta ſunt: dūqȝ hi q̄ ſūt in eccleſijs fingunt [b] ſe religioſe viuere, monaſterijs preponi [c] cupiunt: et per eorum vitas monaſteria deſtruuntur. Nemo em̄ pōt eccl'iaſticis officijs ⁊c. infra. Proinde fraternitas tua ſi hoc quolibet in loco factū eſt, emendare feſtinet: q2 ego nullo modo patiar vt ſacra loca ꝑ clericoꝝ ambitu deſtruātur [d].

Idem Martiano archiepiſcopo Rauennati.

¶ Qui in ſacro ſūt ordine cōſtituti, in monaſterijs nullam habeant poteſtatem.

Peruenit ad nos multorum relatione peruenerat monaſteria in Rauennatū partibus conſtituta, omnino clericorum veſtroꝝ dñio pregrauari: ita vt occaſione

b ¶ Fingūt. Tales ſunt cogēdi vt vel veri clerici, vel veri monachi ſint vt extra de regu. vt clerici.

c ¶ Preponi. De talib⁹ habuiſti. xvj. q. vlt. ca. iij.

d ¶ Deſtruātur. Id eſt cōuertātur in aliam formam: vt.j. cauſa proxi. q. iij.§. queritur.

Udū. ¶ Caſus. Grego. precepit Joāni rauennati archiepiſcopo vt clericos ſeculares qui monaſterijs preficiebantur, quorum occaſione monaſtica regula diſſoluebatur, et monaſteria grauabantur, ab ipſis monaſterijs remoueret. quod q2 morte preuentus facere non potuit: ideo idem Gregorius precepit Martiano eius ſucceſſori vt hec adimpleret. Qui cum in hoc negligens extitiſſet, ſcripſit ei Gregorius ſecundo mandans ei vt omni mora omniqȝ excuſatione remota ita ſtudeat monaſteria releuare a grauamine clericorum,

¶ Item ſunt. Hec eſt decima pars queſtionis in qua probatur ꝙ clerici ſeculares non debent eſſe abbates in monaſterijs. ⁊ hoc probatur per duo ca. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hactenus probauit Gratianus ꝙ quedam monaſteria ſunt in poteſtate epiſcoporum ꝓpter diſſolutionem et malitiam monachorum. Modo probat contrarium, ſcilicet ꝙ quedam ſunt exempta propter auari

Mulieres ⁊ ꝓ clerico et ꝗ clericū poſſunt teſtificari

ix.ps.

Ubi ꝗ hoc: ⁊ ex de preſum. cū in iuuētute. in fi. ibi videas. Archi.

Niſi eſſent q̄ dā a cō muniōe ad meli ora erē pti: vt eſſet a-

nachorite. et ita excuſa cu maldu leñ. ſed dr ꝙ nō dñt iter ſeclares ⁊c. quia ve ſoli. ⁊c. ex ꝺ ſta. mona. monachi. ſm L.

regiminis ea quidem (quod dici graue eſt) velut in proprietate poſſideant: quibus non modicum condolentes, predeceſſori veſtro literas miſimus vt hoc emendare debuiſſet: ſed quoniam vite eſt termino citius occupat⁹, ne hoc onus monaſterijs remaneat fraternitati[a] veſtre nos eadez ſcripſiſſe recolimus: et quia (vt comperimus) in huius rei hactenus correctione ceſſatum eſt: hec audientes ad vos iterum preuidimus ſcripta dirigere. hortamur ergo vt omni mora omniqꝫ excuſatione ſummota ita monaſteria ipſa ab huiuſmodi ſtudeatis grauamine releuare, quatenus nullam deinceps in eis clerici vel qui ſunt in ſacro ordine conſtituti, ob aliud (niſi hortand.[b] tantummodo cauſa) accedendi habeant licentiam: aut ſi forte ad peragenda ſacra miſſarum fuerint inuitati[c] myſteria: ſed ne[d] pro cuiuſlibet monachi aut abbatis promotione ꝛc. et infra. Nec illic vlterius habeat poteſtatem aliquā: ne monaſteria huius occaſionis velamine ea q̄ prohibemus ſimul cum canonicis et monachis in eccleſia ſuſtinere onera compellātur. Hec itaqꝫ omnia vigilanti cura emendare iam ſecūdo commonita ſanctitas veſtra non differat: ne ſi poſt hec negligentes vos eſſe (quod nō credimus) ſenſerimus, aliter monaſteriorum quieti proſpicere compellamur. Nam notum vobis ſit ꝙ tāte neceſſitati ſeruorum dei cōgregationē ſubiacere non patiemur.

Idem.

Gratia viſitādi ꝛ exhortandi, monaſteriū epiſcopus adire poteſt.

Viſitādi exhortandiqꝫ gratia ad monaſteriū quotiens[e] placuerit ab antiſtite ciuitatis accedatur: ſed ſic charitatis officium illic impleat epiſcopus, vt grauamē[f] aliquod monaſterium non incurrat.

Item ex cōcil. Aurelianenſi.

Frequenter epiſcopi monaſteria viſitent: et que corrigenda ſunt corrigant.

Non ſemel, ſed ſepius in anno epiſcopi viſitēt monaſteria monachorum. ꝛ ſi aliquid corrigendū fuerit, corrigatur. Pro talibus[g] qui animarum curam non habentes bona tamē monaſteriorum in ſuos vſus conuertere cupiebant, ſtatutum eſt vt monaſteria cum ſuis rebus penitus ſint libera a poteſtate ꝛ dominio epiſcoporum. Qꝫ autem nullis canonicis iurib⁹ monaſteria dicūtur eſſe ſubiecta: nō ita intelligendum eſt quin ipſi epiſcopo aliquid nomine eulogie vel in die dedicationis vel in natali ſanctorum quoqꝫ nomine ipſum monaſterium dedicatum eſt, debeat offerri.

Unde Gelaſius papa ait.

Non debet epiſcopus aliquid a monaſterio exigere preter conditiones quas dedicationis tempore conſtituerit.

Eleutheri⁹ frater et coepus noſter queritur ꝙ

vt de cetero in eis nullam habeant licentiam accedendi, niſi cauſa predicandi, vel niſi a monachis fuerint inuitati: ne ſi aliter fiat, compellatur Gregorius aliter monaſterijs prouidere, cum diu hoc pati non velit. Ab illo tamen loco, ne ſi aliter fiat: ſic poſuit Beneuentanus caſum, id eſt ne ſi aliter fiat in ſe patiatur diſtrictionem. hortandi, id eſt ad monendi vel predicandi. Alia lr̄a habet orandi.

a ❡ Fraternitati. Sed nonne cum aliquid precipitur alicui, ſufficit ꝙ p̄ceptum ſit predeceſſori ad hoc vt ſucceſſor teneatur vt in auten. vt nulli iudi. §. et hoc vero iubemus. colla. ix. licet aliud ſit in mādato: quia illud extinguitur morte: vt extra de offi. deleg. gratū. Dicunt quidā: ſiue ſit preceptum ſiue mandatum, dummodo expreſſis nominib⁹ ſcribatur, ſemper expirat morte: vt extra de offic. dele. quoniam abbas. Alij dicunt aliud eſſe in precepto q̄ꝫ in mandato.

Preceptū an morte expiret

b ❡ Hortandi. id eſt predicandi.

c ❡ Inuitati. ſ. e. luminoſo. Jo.

ministeria.

d ❡ Sz ne. xvj. q. j. ne p cuiuſlibet.

Adidez. xij. qō. j. q̄ꝫ periculoſum. ſm L.

Viſitandi. ❡ hec eſt. xj. pars queſtiōis ſm Joan. de fan.

e ❡ Quotiens. cū vtilitas vel neceſſitas exigit: al'as ſemel tantū in anno veniet epiſcop⁹ vt notaui. x. qōne j. decernimus. videtur tamen ꝙ hodie bis in anno poſſit ex officio ſuo viſitare: vt extra de cenſi. cum venerabilis. in fine.

f ❡ Ut grauamē. id eſt vt nō exigat enormem ꝛ immoderatam procurationem: vt. x. q. iij. Illud. ſed ſecundum ꝙ taxatur extra de cenſi. cū apoſtolus. et hoc intelligas cum epiſcopus accedit ad eccleſiam propter vtilitatem eccleſie. Sed ſi cauſa proprij negocij accedit: nō tenetur ei monaſterium prouidere: vt. x. q. j. relata. et. c. placuit. xij. q. ij. charitatē. extra de cenſi. cum venerabilis, ibi cauſa correctionis ꝛc̄.

Procuratio nō ſēp eſt debita epō.

Non ſemel. Pro talibus. ❡ hec eſt. xij. pars queſtionis in qua probat ꝙ licet monaſteria lege dioceſana non ſubſint epiſcopo ſi non habēt populum: tamē in fundatione ſiue dedicatione monaſterij ponitur aliquid de penſione quod exigi poteſt. Joan. de fan. xj. ps.

❡ Caſus. Condudit Gratian⁹ ex ſupradictis, dicēs ꝙ pro talibus epiſcopis qui curam animarum negligentes monaſteria ſuis bonis ſpoliabāt: et ea in vſus ſuos conuertebant: ſtatutum fuit vt monaſteria ſint libera a dominio et poteſtate epiſcoporuz. ꝛ poſtea oſtēdit ꝙ licet dicat. ſ. in eodem capi. q̄ꝫ ſit. vt monaſteria nullis canonicis iuribus ſint ſubiecta, non ita tamē intelligendum eſt vt monaſteria non debeant aliquid dare epiſcopo in ſignum ſubiectionis aliq̄ die ſtatuta. Eulogie. Eulogia dicit id quod ſolet aſſignari epō tempore conſecrationis: ꝛ illud qd̄ ei offert in ſynodo: et ꝑprie qd̄ ei gratis datur. aliter tamē hic accipitur. xij. ps.

g ❡ Pro talibus, ſcilicet epiſcopis eis enim non ſubſūnt monaſteria, q̄ ſa oīa ad legem dioceſanam. xj. q. j. in ſum. Joan.

et ita et cauſa oīa iſta ca. ſz Graeraudi. ſm L.

Eleutherius ❡ Caſ⁹. Mater Eleutherij epiſcopi fecit Cardellum epiſcopum dedicare quoddam monaſterium quod ipſa edificauerat in dioceſi ſua in caſa que dicitur caſtellum: et tēpore dedicationis conuentio facta eſt inter epiſcopum et ipſam.

vt de oblationibus que offerũtur in die dedicationis vel in die natalis martyrũ quorũ ibi ſunt reliquie, medietatem haberet monaſteriũ: ⁊ medietatem aliam ep̄s haberet: contra quam conuentionem Marius preſbyter ſciēte ep̄o vel forſitam neſciente veniebat. et monachis vel preſbytero qui ex eis erat, moleſtias et grauamina inferebat: ⁊ fere pbr̄m nomine Gaudentiũ verberauit: nec eum ibi miſſas celebrare permittebat niſi aliquid vltra conuentionem predictā redderet nomine pēſionis ipſi epiſcopo dandum. Sed cum epiſcopꝰ Eleutherius vice matris ſuper hoc cōquereretur, Gelaſius papa cōmiſit cauſam cuidaꝫ, et mādat ei vt ſi inuenerit ꝙ ita facta fuerit conuentio tēpore dedicationis, illam faciat obſeruari. Si vero nulla cōuentio facta fuerit, eo mediante inter ep̄um ⁊ monachos faciat aliquid aſſignari ipſi ep̄o in ſignuꝫ ſubiectionis: eo ſaluo, vt pr̄ſbyter Gaudētiꝰ in monaſterio miſſas celebrare a nullo ꝓhibeatur.

eligendi. extra de conſuetu. cum dilectus. in fine. Item et inducit ſeruitutem. ff. de aqua plu. arcen. l. j. §. vlt. et. l. ij. et. ff. communia predi. vēditor. Itē ⁊ cōſuetudo obligat ſicut ius ſcriptum. vt. xj. diſt. eccleſiaſticarum. Etꝙ ex tēpore aliquid preſumitur debitum, ſunt arg. multa. ff. de vſur. cuꝫ de in rem ver. ⁊ l. ꝙ ſemiſſes. et. l. cuꝫ quidā. §. j. et. C. de fideic. libe. l. j. Argumen. contra iſta ex̄ de ꝯſue. capi. j. et ex̄ de cenſi. ſcientes. et capi. peruenit. et. j. q̄. j. nullus. et. x. q̄. iij. qꝛ cognouimus. et ff. de oper. libe. operis. et. C. de pac. ſi certis et extra de cauſa poſſ. cum eccleſia. Item qꝛ ex curſu tēporis nulla oritur obligatio, cum nec tollatur tēpore: vt. ff. de act. de oblig. obligationuꝫ. §. placet. Sed varij varijs modis dixerūt de hac materia. ſed omiſſis illis dico ꝙ nunꝙ̄ ex conſuetudine ſola (licet eſſet preſcripta) ius aliqḋ ſit queſitum: niſi forte ſit cuius memoria non eſſet: vt ff. de aqua quotidi. hoc iure. §. ductus aque. et. ff. de aqua plu. arcen. l. j. §. vltimo. ſed ſolummodo commodum et ius poſſeſſionis queſitum eſt ex conſuetudine.

preſtationes inducere.

mater eius in caſa q̄ caſtellum dicitur, oratoriũ cōſtruxerit ac dedicauerit: et in eodem loco monachos cōſtituerit, ex quibus vnꝰ eſt preſbyter. hoc autē tēpore dedicationis inter ep̄m Cardellum (cuius ipſa dioceſis eſt) ⁊ matrē ſuā aſſerit conueniſſe [a], vt quicquid dedicationis vel natalis martyrum die quorũ in eodem monaſterio reliquie ſunt, per fidelium oblationes intrauerit: medietatem quidem habeat ipſum monaſterium: medietas autē epiſcopo offeratur: cōtra quā cōuentionē Marium preſbyterũ (ſiue ſciente, ſiue neſciente epiſcopo) monachis ipſis, vel preſbytero qui ex eis eſt vim dicitur intuliſſe, et frequenter moleſtias generare: ita vt memoratum preſbyterum prope ceciderit, et miſſas eum facere nullo modo permittat, dicens: vt quaſi penſionis [b] nomine aliquid ſtatuere debeat. Hec igitur omnia diligenter te examinare iubemus: et ſi apud te euidenti ratione conſtiterit: quia tempore quo dedicatum eſt ipſum monaſterium, conditiones ſuperius poſite cōuenerint: ſeruari eas ex noſtra authoritate precipimꝰ: nec aliquid amplius exinde ab aliquo exigatur. ſin vero nil tale inter eos conſtiterit, mediāte te quid epiſcopo nomine eulogie [c] offerri debeat [d], inter ipſos monachos et preſbyterum volumus definiri: ſaluo tamen eo, vt preſbyter Gaudentius, qui etiam monachus eſt, miſſas in monaſterio ſuo (ſicut conſueuit) facere a nullo vlterius debeat prohiberi.

Item Urbanus ſecundus.

Conſueta ſeruitia epiſcopis monaſteria exhibeant.

Seruitium [e] quod monaſteria aut eorum eccleſie a tempore Gregorij ſeptimi vſꝗ ad hoc tempus [f] fecerunt, ⁊ nos concedimus.

Ar. ꝙ ex de pſcri. ad audientiam. in pn. ꝙ. ē arg. ꝙ rōne ꝯſuetudinis debeſ cēſus et ſi aliꝰ titu. non probeſ ſm ho.

a Conueniſſe. Arg. ꝙ pactio poteſt interuenire in ſpiritualibus: vt. x. q. iij. c. vlt. ⁊ ca. nec numerꝰ. ⁊. j. q. iij. queſitũ. vt not. viij. q. iij. in ſumma. ſed huic ca. obſtat. j. q. ij. ca. j. ⁊. j. q. j. ſtatuimus. ⁊. q. iiij. eccleſia. ⁊. j̄. de cōſecra. diſt. j. ſi quis baſilicā. Sed dicas ꝙ hic non vere dicitur pactum: qꝛ ⁊ ſine pacto tenetur eccleſia aliquid dare ep̄o in ſignum ſubiectionis: vt hic dicitur in fi. Item ⁊ authoritate ep̄i poteſt aliquid conſtitui patrono: vt extra de iure pa. preterea.

Pactio in ſpũalibꝰ an interuenire poſſit.

Etiā hic videas qḋ not. xvj. q. ij. c. ij. in gloſ. ſi quas.

b Penſionis. vltra id qḋ cōuenit in principio.

c Nomine eulogie. i. in ſignum predicationis quam fecit tempore conſecrationis.

d Debeat. conſiderata conſuetudine aliorum monaſteriorum: vt extra de cenſi. ſuper eo. x. q̄one. iij. nec numerus. in fin. Ex hoc ca. patet ꝙ monaſteria non ſunt penitus exempta a lege dioceſana. tenentur enim ei ad eulogias: ſicut hic dicitur. Item tenentur ad procurationem que debetur ratione viſitationis: vt extra de preſcrip. cum ex officij. Item ſi aliquid ex conſuetudine debent: vt. j̄. eo. ca. proximo.

Monaſteria a lege dioceſana nō ſunt prorſus exēpta.

e Seruitium. Et tamen vix fuerunt. xxv. anni a tēpore Gregorij vſꝗ ad tempus Urbani.

f Uſꝗ ad hoc tempus. Ergo cōſuetudo inducit annuas preſtationes. nam et dat iuriſdictionem et dat priuilegium: vt not. ix. queſt. iij. conqueſtus. in fi. et dat ius

Cōſuetudo an poſſit annuas

Poſſeſſor enim nihil tenetur probare de iure ſuo: ſed aduerſarius probabit eſſe indebitum. vnde ꝙ̄diu eſt queſtio an talis preſtatio ſit debita, ſemper erit poſſeſſor in poſſeſſione: vt. xvj. queſtio. iiij. volumus. et extra vt lit. penden. a memoria. et. ff. de aqua quoti. l. pen̄. et hoc eſt verum cum allegat aliquam conſuetudinis cauſam: et tunc cauſa allegata, et conſuetudine longiſſima probata, debitum preſumiſ, adeo vt non admittatur probatio in contrarium. et ſm hoc nulla eſt differentia inter conſuetudinem preſcriptā et preſcriptionem. Quidam tamen aſſignant hanc differentiam inter preſcriptam conſuetudinem, et preſcriptionem: quia contra preſcriptionem non admittitur ꝓbatio: licet cauſa preſcriptionis appareat iniuſta: vt extra de preſcrip. de quarta. ſed contra conſuetudinē preſcriptam bene: vt ſcilicet probetur indebitum: licet allegetur debitum preceſſiſſe: vt. C. de agricol. et cenſi. litibus libro. xj. Tutius credo preſcriptionem allegandam ꝙ̄ conſuetudinem preſcriptam: quia ad probandam conſuetudinem multa requiruntur: vt dixi. ſ̄. diſtinctione. viij. fruſtra. Et hec vera ſunt ꝙ conſuetudo ſemper tuetur poſſeſſorem, donec probetur contrarium: niſi vi vel clam vel precario poſſederit. tunc enim ille qui dedit, ſua authoritate poteſt negare. x. queſtione. iij.

Cōſuetudo et preſcriptio differunt.

qꝛ cognouimus. Joan. Quicquid dicat Jo. ego credo ꝙ ex conſuetudine pſcripta ſpatio quadraginta annorum et bona fide ius ꝛ poſſeſſio acquiratur: vt extra de conſue.c.vlti.in fi.ꝛ.ff.de legi.diuturna.B.

¶ Canonica ¶ Caſus. Concludit Gra.ex ſupradictis dicens ꝙ canonica iura a quibus monaſteria ſunt libera, ſunt ſynodales exactiones, angarie, crebre receptiões, et annales exactiones, et indictiones penarum.

transſire, cum ipſi eligant meliorem vitam.

b ¶ Meliorem. Hec cauſa eſt ſufficiens ꝙ de minori ad maius tranſeundum eſt.xciij.diſt.legimus.in fi.ſed non ad parem.extra de regu.ſane.ꝛ tamen dicit.c.ſic viue in monaſterio vt clericus eſſe merearis.xvj.queſt.j.ſic viue. Joan.

Duo clerici. ¶ Caſus Dictum eſt.s. in cauſa prima.qõ.ij.ca. abbates.i fi. ꝙ nullus abbas dꝫ recipere monachũ alienũ. ſed qꝛ forte idẽ putaretur de clericis ſecularibꝰ ꝛ canonicis regularibꝰ ideo ſupponit hic xix.cauſa in qua q̃ritur an clerici ſeculares et canonici regulares inuitis prelatꝭ ſuis poſſint ad regulam arctiorem tranſire: quod vt melius pateat, thema proponit: de quo tres elicit queſtiones.

Quod epus. ¶ Caſꝰ. Hic ponitur prima.qõ. qua querit an epiſcopus debeat dare licentiam clerico ſuo volenti ad religionem tranſire. et certum eſt ꝙ ſic vt.j.ca.j.

a ¶ Quod epus. Dubitatio harum triũ queſtionuꝫ ab eodẽ fõte procedit vnde vna ſolutione terminatur. Hu.dicit ꝙ clericus ſecularꝭ inuito epõ poſſit tranſire ad monaſterium: vt.j.e. ca.j.ꝛ.j.e.q.ij. due.

Canonica ergo iura quibus monaſteria ſubiecta non ſunt, ſynodales exactiones intelliguntur. non enim cogẽdus eſt abbas (ſicut in turonico concilio ſtatuitur) ad ſynodũ ire, niſi aliqua rationabilis cauſa exiſtat. ſunt enim quedam ſeruitutis officia: vt angarie operum, crebre receptiões, annue exactiones, mulctationes peccantium, a quibꝰ omnibꝰ monaſteria libera ſunt.

¶ Cauſa.xix.

Duo clerici ad mõaſteriũ trãſire volũt vterqꝫ licẽtiam ab epiſcopo ſuo petijt, vnus relicta eccleſia propria eo inuito, alter dimiſſa regulari canonia cenobio ſe contulit.

Modo queritur ſi epiſcopus debeat permittere vt relicta ꝓpria eccleſia clericus monaſterium ingrediatur.

Secundo queritur ſi epiſcopus licentiam dare noluerit: an eo inuito monaſterium poſſit adire.

Tertio queritur, ſi contigerit ipſos reglares canonicos fuiſſe: vtrum cõcedendus eſſet eis monaſterij ingreſſus.

¶ Queſt.j.

Quod epsª licentiam clericis adeundi monaſterium dare debeat, in Toletano concilio precipiť, in quo ſic ſtatutum legitur.

¶ Nõ debet negari ingreſſus clericis qui monachoꝝ propoſitum appetunt.

Clerici q̃ monachorum propoſitũ appetunt (qꝛ meliorẽᵇ vitã ſequi cupiunt) liberos eis ab epis in monaſterijs largiri oportet ingreſſus: nec interdici ꝓpoſitum eorum qui ad cõtemplationis deſiderium tranſire nituntur.

¶ Queſtio.ij.

Inuito vero epiſcopo clericũ eiꝰ a nullo eſſe ſuſcipiendũ Leo eps teſtatur ſcribẽs Ruſtico Narbonenſi epiſcopo.

¶ Inuito epiſcopo eiꝰ clericũ nemo ſuſcipiat.

Alienũ clericumᶜ inuito epiſcopo ipſiꝰ nemo ſuſcipiat. Sed ſubaudiẽdũ eſt, niſi ad ꝓpoſitum melioris vite tranſire voluerit. tunc eñi liberũ eſt illi etiã epõ contradicente monaſterium ingredi.

Unde Urbanus papa in capitulo ſancti Ruffini.

¶ Qui monachorum propoſitũ appetit: etiã inuito epiſcopo ſuſcipiendus eſt.

Due ſunt (inquit) leges, vna publica, altera pri-

Inuito. ¶ Caſus. Hic intitulať ſecũda queſtio qua queritur, an clericus ſecularis inuito epiſcopo ſuo poſſit ad religionẽ tranſire? Et reſpõdetur ꝙ ſic: vt.j.e.c. due. Gratianus tamen primo probat ꝙ non: poſtea probat contrarium.

c Alienũ clericam. Immo nec etiã laicum alienũ: vt.lxxj.diſt. primatus. ſi ergo clericus huius epiſcopatus eligitur ad aliquẽ dignitatẽ, in alio epãtu ſine licẽtia huiꝰ epi nõ poteſt eum recipere: vt.lxxvj.diſt. ca.vlti.et.lxiij.diſt. literas.et.lxxxv.diſtin.ca.archidiaconum. Jo.

Due ſũt. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte diciť ꝙ quidam clerici ſeculares inuitis epiſcopis ſuis monaſticum habitum vel regulariũ canonicorũ aſſumere volebant: quare queſitum fuit ab Urbano papa i ca.ſancti Ruffini quid iuris ſit de hoc? qui reſpondet duas eſſe leges, diſtinguẽdo publicam ſcꝫ et priuatam. Publica facta eſt ꝓpť trãſgreſſores: qui cum in ſuis epiſcopatibus celebrare non poſſent, ibant ad alios: et ideo ne criminoſi et infames reciperentur, ſtatutum fuit vt nullus epiſcopus clericũ alienũ ſuſcipiat ſine literis commẽdatitijs ſui epi. In ſecunda parte dicitur ꝙ lex priuata eſt que inſtinctu ſpiritus ſancti ſcribitur in corde alicuius: ſecundum quam clerici ſeculares libere, etiam ſuis epiſcopis inuitis trãſire poſſunt ad monaſterium vel canonicam regulã vel regularem. Et hoc probatur authoritate apoſtoli; ꝛ preterea quia lex non

Sed nec monachus nec regularis canonicus poteſt inuito abbate tranſire ad locum alium: vt.j.e.qõ.iij.ca.j.et ca. ſtatuimus. ſed eius opinio corrigitur extra de regu. et tranſeũ.ad reli.licet. vbi habes ꝙ quilibet poteſt trãſire ad arctiorem religionem, petita tamen licentia licet non obtenta: ſed ad parem religionem nemo poteſt tranſire: vt extra de regu.ſane. Jo.

Tranſitus ad religionem arctiorem ꝑmiſſꝰ eſt.

Clerici. ¶ Caſus. Statuiť in hoc ca. vt epi debeant licentiam dare clericis volentibus ad monaſteria